

Vandaag staan we hier.

Op deze plek.

Een plek waar meer dan **32.000 verhalen** samenkomen.

Verhalen van mensen die hier gevangen zaten.

Die hier wachtten.

Hoopten.

En vaak niet wisten wat er zou komen.

Kamp Vught is geen plek van toen.

Het is een plek die **nog altijd iets met je doet**.

Dat zie je elke dag.

In de mensen die hier komen.

Die stil worden.

Die geraakt worden.

Omdat je hier voelt: **dit is echt gebeurd**.

Met echte mensen.

Die verbondenheid met dit verleden is voor mij niet alleen professioneel.

Het is ook persoonlijk.

Mijn vader is in 1942 geboren in Bandung, Nederlands-Indië.

Datzelfde jaar werd hij, samen met zijn moeder, twee zusjes en oma geplaatst in een Japans interneringskamp.

Ze verbleven daar 3,5 jaar onder erbarmelijke omstandigheden.

Er waren ernstige voedseltekorten, er was een slechte hygiëne en beperkte

medische zorg.

Hij groeide op zonder vader, met een moeder die een kamptrauma had.

Dat was niet hier.

Het was dezelfde oorlog, maar aan de andere kant van de wereld.

Wat het gezin daar meemaakte, droeg mijn vader zijn hele leven met zich mee.

Hij sprak toen ik jong was niet altijd in grote verhalen.

Maar je zag het in kleine dingen.

En nog steeds zie ik het in hoe hij met eten omgaat.

Er wordt niet geknoeid met eten en geen korrel rijst weggegooid.

Want hij weet wat honger is.

Oorlog stopt niet als de oorlog voorbij is.

Hij gaat door.

In mensen.

In gezinnen.

In de manier waarop iemand leeft.

Maar ook in de manier waarop iemand zwijgt over het verleden.

Omdat sommige herinneringen te zwaar zijn om opnieuw binnen te laten.

Dat wat iemand meemaakt in oorlog, zet zich vast.

En wordt doorgegeven.

Van generatie op generatie.

En dat is precies wat deze plek laat zien.

Kamp Vught is niet alleen geschiedenis.

Het zijn **32.000 levens**.

32.000 verhalen.

En achter elk verhaal: mensen die verder moesten.

Families die door moesten.

Met wat hier is gebeurd.

Daarom staan we hier.

Niet alleen om terug te kijken.

Maar om te blijven begrijpen wat er gebeurt als vrijheid verdwijnt.

Als mensen worden uitgesloten.

Als recht geen bescherming meer biedt.

Deze plek laat dat zien.

Vrijheid.

Democratie.

Rechtsstaat.

Grote woorden.

Maar hier krijgen ze betekenis.

Omdat je hier ziet wat er gebeurt als ze verdwijnen.

En juist daarom is het zo bijzonder dat op deze plek sinds 2025 mensen **in vrijheid hun stem** kunnen **uitbrengen** tijdens verkiezingen.

Het zijn momenten waarop we voelen dat democratie geen vanzelfsprekendheid is.

Herdenken is daarom geen ritueel dat we één keer per jaar uitvoeren.

Het is een oefening.

In kijken.

In luisteren.

In het onder ogen zien van wat mensen elkaar kunnen aandoen.

En misschien is dat vandaag wel moeilijker dan ooit.

Omdat we in een tijd leven die nooit één-op-één te vergelijken is, maar wel verontrustende parallellen oproept met de geschiedenis.

En waarin we nu zien dat **vrijheid kwetsbaar is**.

Dat recht niet vanzelf spreekt.

Dat mensen, ook vandaag, nog steeds onrecht wordt aangedaan.

Overal in de wereld.

Op verschillende plekken.

In verschillende vormen.

Dat vraagt om iets van ons.

Niet om snelle oordelen.

Maar om aandacht.

Om zorgvuldigheid.

Om de bereidheid te blijven kijken en te handelen.

Ook als het ongemakkelijk is.

En misschien ook wel om voorzichtig te zijn met grote woorden.

Met zinnen die we vaak uitspreken.

Zoals: **dit nooit meer.**

Want wat we vandaag zien, is dat het niet vanzelf wegblijft.

Dat het alleen wegblijft als mensen blijven opletten.

Als mensen blijven opstaan.

En als mensen verantwoordelijkheid nemen.

Als burgemeester voel ik dat hier misschien wel sterker dan waar dan ook.

Omdat deze plek zo met onze gemeente verbonden is.

Omdat dit onderdeel is van wie wij zijn.

En van wat wij doorgeven.

Aan volgende generaties.

Aan kinderen die hier komen.

Aan mensen die hier voor het eerst binnenstappen en stil worden.

Herdenken is ook opvoeden.

Doorgeven.

Vertellen wat hier is gebeurd.

En waarom dat ertoe doet.

Zodat we niet alleen weten wat vrijheid is.

Maar ook voelen wat het kost als die vrijheid er niet is.

En daarom staan we hier vandaag.

In stilte.

Met aandacht.

Voor de mensen die hier gevangen zaten.

Voor de mensen die niet zijn teruggekomen.

En voor al die verhalen die we blijven doorgeven.

Zodat we blijven zien wat er kan gebeuren.

En zodat we blijven beseffen wat er van ons wordt gevraagd.

Vandaag.

En voor altijd.

Dank u wel.